

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา และการนำนโยบายด้านความเป็นเลิศทางวิชาการไปปฏิบัติของสำนักวิชา ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สำหรับการดำเนินการของคณบดีและคณาจารย์ ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนำนโยบายด้านความเป็นเลิศทางวิชาการไปปฏิบัติ แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ปรับปรุงระบบการแปรนโยบายสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยต่อไป

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย โดยแสดงถึงขั้นตอนและกิจกรรมในการวิจัย แหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียด แบ่งตามลำดับขั้นตอนการวิจัยซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กิจกรรมการวิจัย

ขั้นกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเน้นการศึกษาในเชิงหลักการ และแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความหมายของนโยบายสาธารณะ ขั้นตอนหรือกระบวนการนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิจัยเอกสาร ศึกษาวิเคราะห์จากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย เอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สังเคราะห์แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย บูรณาการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย เอกสารการปฏิบัติงาน และเอกสารทางวิชาการรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการ และการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติของสำนักวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นรายการบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผ่านความเห็นชอบของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการ บริบทและนโยบายของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จากห้องสมุด ฐานข้อมูลทาง Internet และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแบบเอกสารที่สร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ จำแนกและเรียบเรียงรายการข้อมูลตามแบบวิเคราะห์เอกสารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.1 จัดทำตารางวิเคราะห์ความสำคัญที่เกี่ยวข้อง ตามที่นักวิชาการได้นำเสนอแนวคิดเอาไว้

5.2 พิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบและจัดกลุ่มองค์ประกอบที่มีนักวิชาการเสนอแนวคิดไว้มากที่สุด ซึ่งเป็นแนวคิดที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุดเข้าไว้ด้วยกัน แล้วจัดไว้เป็นองค์ประกอบที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กิจกรรมการวิจัย

กิจกรรมแรก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร โดยการเก็บข้อมูล เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และของสำนักวิชาต่าง ๆ 8 สำนักวิชาในปัจจุบัน

สำหรับกิจกรรมที่สอง การเก็บรวบรวมข้อมูลบุคคลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แล้วจดบันทึก (สุภางค์ จันทวานิช 2543 : 46, 76) และวิธีระดมพลังสมองจากบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการไปปฏิบัติ โดยผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของบุคลากรในมหาวิทยาลัย การประชุมสัมมนาต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จดบันทึกมติที่ประชุมหรือข้อสรุป ปัญหา สาเหตุของปัญหา และกำหนดมาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหา ด้านการดำเนินการตามนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการ

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีแหล่งข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร สำหรับการศึกษานโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการไปปฏิบัติ ของสำนักวิชาต่าง ๆ 8 สำนักวิชา ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ในปัจจุบัน ได้แก่

1) เอกสาร ตำรา และเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของนโยบาย

2) แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2547

3) สารสนเทศมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

4) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของมหาวิทยาลัย

5) คู่มือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

6) คู่มือศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

7) วารสารการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

8) ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ บันทึกการประชุม หนังสือราชการภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย

9) เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลในการสัมภาษณ์ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมแล้วจดบันทึก และวิธีระดมพลังสมอง โดยจะสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ และการนำนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการไปปฏิบัติ ของแต่ละสำนักวิชาในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตามกรอบภารกิจรายนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานใน 5 ประเด็นหลัก คือ การวิเคราะห์นโยบายหน่วยเหนือ การมีส่วนร่วม การเห็นความสำคัญ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และความสำเร็จในการดำเนินการ ประกอบด้วย

- คณบดี จาก 8 สำนักวิชา จำนวน 8 คน

- คณาจารย์ จาก 8 สำนักวิชา สำนักวิชาละ 4 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง รวม 32 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยขั้นตอนนี้มีเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยคณะอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเพื่อนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 แบบ ได้แก่

3.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร

1) แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด และหลักการการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นแบบการบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) แบบวิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับบริบทและนโยบายของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นรายการบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.3 แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในขั้นตอนนี้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทำการรวบรวมเอกสารที่จะทำการวิเคราะห์ตามรายการที่กำหนดไว้ แล้วทำการศึกษา/วิเคราะห์ สรุปประเด็น และบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารที่ได้จัดสร้างขึ้น

4.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์แล้วนัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านเป็นผู้กำหนดวันเวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างไว้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยบันทึกผลการสังเกตในแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาตามลักษณะของข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภทดังนี้

5.1 ข้อมูลจากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ จำแนกและเรียบเรียงรายการข้อมูล และประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของผู้ตอบในแต่ละประเด็น หรือรายการถามตอบโดยแยกประเด็น ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย

5.3 ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการระดมพลังสมอง สรุปสาระสำคัญ โดยจำแนกและเรียบเรียงรายการข้อมูลในแต่ละประเด็นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ชั้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

1. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 4.1, 4.2 และ 4.3 มาตรวจสอบความถูกต้องและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ได้เนื้อหาตรงตามขอบเขตที่กำหนดไว้

2. นำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด วิเคราะห์และสรุปผล

3. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยการบรรยาย